

A blue cable-knit sweater is the central focus, featuring three irregular holes with red, frayed edges. To the right, a dark, abstract sculpture made of intersecting rods is partially visible. The background is a dark, textured surface.

ROČENKA

ART+

SEŠIT Č. 2
ARTPLUS.CZ

2019

POVÁLEČNÉ
A SOUČASNÉ
UNĚNÍ
2018–2019

002	Editorial
006	Galeristi
012	J&T Banka Art Index
025	Bohemika
029	Poválečné umění
034	Jaroslav Vožniak
037	Jiří a Běla Kolářovi
038	Sochy a sklo
042	Stanislav Kolíbal
044	Karel Malich
047	Současné umění
052	Eva Kofátková
056	Tomáš Ruller
060	Slovenský trh
068	Online trh

NA PŘÍPRAVĚ ROČENKY ART+ SE PODÍLELI:
 KATEŘINA ČERNÁ, LUCIE DRDOVÁ,
 TOMÁŠ KLIČKA, PAVLA KOSAŘ,
 TEREZA KOUCKÁ, JANA MOČKOVÁ,
 JAN SKŘIVÁNEK, LUCIE SKŘIVÁNKOVÁ,
 ALEXANDRA ŠPOKOVÁ, VANDA VICHERKOVÁ

NENÍ-LI UVEDENO JINAK, JSOU
 VŠECHNY CENY V ROČENCE ART+
 VČETNĚ AUKČNÍ PROVIZE.

Na obálce:
Eva Kofátková: Stomach of the World,
 2017, Belvedere 21, Vídeň,
 15. 11. 2017 – 18. 2. 2018,
 foto: Johannes Stoll, Belvedere 21

vydává: Ambit Media, a. s., IČ: 27422160 / adresa redakce: Klicperova 604/8, 150 00 Praha 5; tel: +420 222 352 580, fax: +420 222 352 572, redakce@artplus.cz /
 šéfredaktor: Jan Skřivánek (ed.) / redakce: Kateřina Černá, Tereza Koucká / obchodní ředitelka: Světlana Urbanová, +420 604 931 471,
 urbanova@artplus.cz / marketing: Marta Hladíková / grafická úprava: Jožka Gabriel, Karel Zahradník / tisk: Helma Roto, spol. s r. o., U Pekařky 5, 180 00 Praha 8-Libeň /
 distribuce: Mediaprint & Kapa Pressegrossco spol. s r. o.; Kosmas.cz / objednávky: predplatna@ambitmedia.cz / ISSN 1805-2193 / ISBN 978-80-906925-1-0 /
 vychází v březnu 2019 / veškerá práva vyhrazena / www.artplus.cz / cena: 149 Kč/6,50 Eur / samostatně neprodejné

Pozitivní zprávy

text: Jan Skřivánek

Jakkoliv to tak na první pohled možná nevy-
padá, současnému českému umění se daří.
Žádná z loňských výstav sice nebyla tako-
vým diváckým hitem jako předloňská pře-
hlídka Krištofa Kintery v Galerii Rudolfinum,
ale výčet pozitivních zpráv, které si zaslou-
ží pozornost, je překvapivě dlouhý a pestrý.
Od zahraničních úspěchů českých umělců
přes aktivity soukromých sběratelů až po
aukční i galerijní prodeje.

Řadu událostí více či méně podrobně
rozebíráme na následujících stránkách,
zde aspoň několik nejdůležitějších: V úno-
ru byla v galerii Pirelli HangarBicocca v Mi-
lánu otevřena dosud největší samostatná
výstava Evy Koťátkové, která potvrdila její
pozici na mezinárodní scéně. V jejím pří-
padě již nejde jen o ojedinělé úspěchy, ale
o celou sérii vzájemně provázaných akcí,
ve kterých hrají roli velká muzea, význam-
né soukromé sbírky i trh s uměním. Za po-
sledních minimálně třicet let neměl žádný
z českých umělců tak výraznou viditelnost
na mezinárodní scéně a tak solidní zázemí
jako Eva Koťátková. To, že nově vystřídala
Jiřího Kovandu na čele J&T Banka Art In-
dexu, je jediné v logice tohoto vývoje.

Začátkem dubna v Humpolci slavnost-
ně zahájila činnost kulturní zóny 8smička,
první z několika chystaných soukromých
muzeí umění s ambiciózním výstavním pro-
gramem. Projekt je o to cennější, že se rea-

lizuje mimo hlavní centra. Jen o pár týdnů
později se konala první vernisáž ostravské
galerie Plato v nových prostorách. V tomto
případě se pro změnu jedná nově zřízenou
příspěvkovou organizaci města.

V červnu byla galerie Hunt Kastner po-
zvána na veletrh Art Basel v Basileji, při-
čemž tentokrát nevystavovala zvláště ve
speciální sekci pro mladé galerie, ale na-
opak v hlavním oddíle v části zaměřené na
starší, ne zcela doceněné osobnosti po-
válečného a současného umění. Galerie
uspěla s výstavou Dalibora Chatrného. Nej-
lepším uznáním její práce je, že několik děl
z výstavy do své sbírky zakoupilo pařížské
Centre Georges Pompidou.

Na podzim jsme pak byli svědky několi-
ka mimořádných aukčních prodejů. Nejprve
se v říjnu na aukci European Arts prodala
s nečekaným nárůstem socha/performance
3080 transakcí od šestatřicetiletého Epe-
se 257. Jedná se o igelitovou tašku plnou
bankovek v nominální hodnotě 878 tisíc ko-
run, za kterou známý pražský galerista na-
bídl 1,36 milionu korun. O tři týdny pozdě-
ji pak na aukci Adolf Loos Apartment and
Gallery vystoupal jeden z *Mluvičů* Krištofa
Kintery na 1,5 milionu korun. Sérii rekordů
uzavřel prodej rozměrné dokumentace akce
Tomáše Rullera *Prášení na konci chodby*
z roku 1984, která se na aukce společnosti
Etcetera dostala až na téměř milion korun. X

Eva Koťátková: Koala jako kočka,
černobílá fotografie, provázek, 27 × 20 cm,
cena: 38 720 Kč, Adolf Loos Apartment
and Gallery 4. 2. 2018

Lepší se to...

text: Tomáš Klička

Primární trh se současným uměním se v České republice v roce 2018 nesl ve znamení trvalé prosperity. Alespoň to tak vidí galeristé, kteří se soustředí na přímý, nikoli aukční prodej současného umění. Nutno však dodat, že zatímco na aukcích se točí až stamiliony, galerie počítají v řádu jednotek či maximálně desítek milionů korun.

Údaje o přímých prodejkách nebývají oproti aukčním výsledkům zveřejňovány, a tak se nelze opírat o žádná souhrnná čísla a z nich plynoucí statistiky. Usuzovat lze především z názorů a informací od galeristů samotných. Ti se nicméně shodují, že loňský rok lze hodnotit jako úspěšný bez výrazných nárůstů nebo negativních zlomů, což část oslovených spojuje s trvalou ekonomickou konjunkturou. „Ve prospěch umění také ale hraje úbytek jiných tradičních příležitostí, jak bezpečně zhodnotit své peníze (dnes již dosti saturovaný a cenově pro běžného investora méně dostupný realitní trh),“ vysvětluje Linda Sedláková z galerie Gema soustřeďující se především na autory starší střední generace.

Z hlediska galeristů není viditelný nějaký specifický nový trend, který by se výrazně projevil až během loňského roku. Shodují se však, že se objevuje nová skupina

sběratelů rekrutující se z mladší střední a nejmladší generace (narození po roce 1989). To potvrzují zástupci širokého rozpětí galerií od Hunt Kastner po organizátory veletrhu Art Prague. Katcha Kastner si v případě vkusu nejmladší generace všimá orientace na vlastní generační vrstvu. „Logicky přicházejí mladší lidé, kteří mají jiné životní zkušenosti a priority, a to se samozřejmě odráží v jejich chápání umění a případné akvizici,“ vnímá určitý posun i galeristka Lucie Drdová z Drdova Gallery. Co se týče sběratelských preferencí, podle Katchy Kastner se zvyšuje zájem o díla umělkyň. Spíše než jako nějaký nový trend to ale chápe jako zúročení výstavních aktivit galerie.

Konec galerií?

Určitou konkurenci pro klasické galerie současného umění, které pracují s úzkým

okruhem zastupovaných autorů, představují alternativní modely prodeje, od internetových galerií po aukce. Možný potenciál on-line prodeje se však aspoň zatím nenaplnil, jakkoliv všechny galerie dbají o kvalitní internetovou prezentaci. „V Basileji jsme se seznámili s jedním sběratelem z Ameriky, a když jsem se ho ptal, jestli chce, abychom mu posílali newsletter, tak jen říkal: Dávej to všechno na web, já se občas podívám, a když se mi bude něco líbit, tak se ozvu,“ vypráví Petr Hájek z The Chemistry Gallery.

Problematičtější je role aukcí. „Vztah mezi aukčními domy a galeriemi vnímám dlouhodobě jako antagonistický. Prodeje

Pocta suknu,
8smička, 19. 4. – 12. 8. 2018,
foto: 8smička

současného umění přes aukční domy ho ve většině případů devalvují. Aukční dům není schopen zprostředkovat to nejzajímavější, co na současném umění je, tedy společensko-umělecký kontext,“ tlumočí často zmiňované námitky proti aukčnímu prodeji galerista Jiří Švestka, který v Praze znovuotevřel kamennou galerii v roce 2017.

Právě poskytování zázemí, soustavná práce při prezentaci umělců spolu s pořádáním výstav, ale také dlouhodobá práce se sběrateli patří k ústředním devízám a nadhodnotám klasických galerií – to uznává i stát, který komerčním galeriím umožňuje čerpat grantovou podporu. Máloliterá galerie však udržuje s autory exkluzivní spolupráci: „Džentlmenské dohody mezi umělcem a ‚jeho‘ galeristou je schopno ve-

lice málo jedinců. Dnes se většina tvůrců objevuje jak v kamenných, tak v internetových galeriích, případně na aukcích,“ dodává Iva Nesvadbová z veletrhu Art Prague.

Státní sbírky

Mezi zákazníky galeristů se postupně zařazují také veřejné sbírkotvorné instituce. Z pohledu podpory fungující infrastruktury umělecké scény jde o vítaný trend: „Stále častěji přicházejí státní instituce, což ještě před pár lety byla téměř čistá nula,“ říká Lucie Drdová. Její zkušenost sdílí také v Hunt Kastner, ale rozhodně se nejedná o pravidlo. „Galerie jsou důležitou částí zdejšího celku světa umění a je důležité, aby je instituce podporovaly. Jsou potřeba stejně jako nezávislé výstavní síně, školy

nebo sběratelé. Když se budou společně podporovat a spolupracovat, dosáhneme lepších výsledků, než když bude každý především za sebe,“ dodává Katcha Kastner.

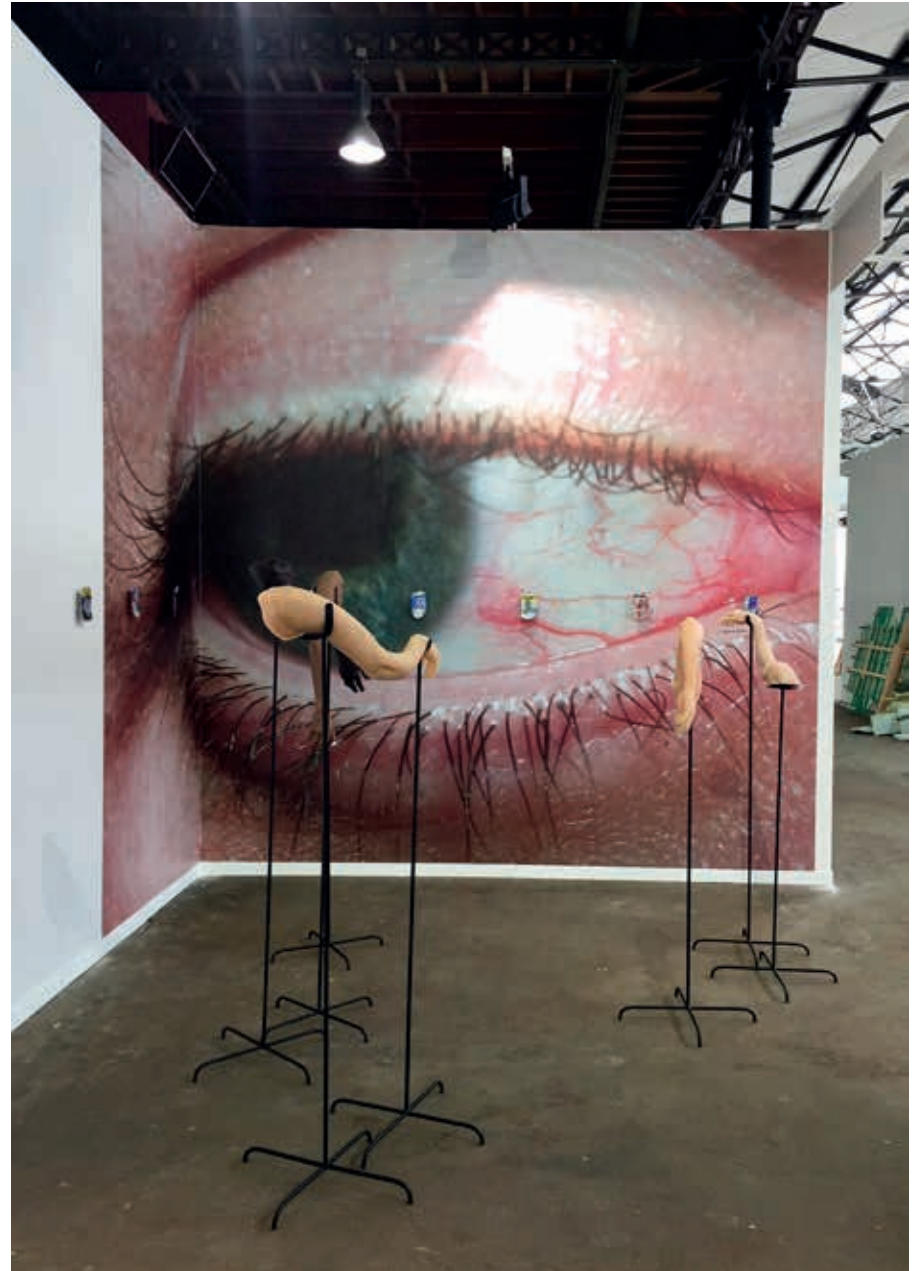
Veřejné galerie však v drtivé většině stále preferují přímý nákup od umělce, ačkoli skrze galeristy nakupují například Galerie hlavního města Prahy, Galerie výtvarného umění v Ostravě, Oblastní galerie Liberec nebo Národní galerie Praha. Právě liberecký ředitel Jan Randáček ale upozorňuje na problém vyplývající z daňového zatížení: „Nevýhodou takové akvizice bývá navýšení ceny uměleckého díla o DPH, protože prodávající galerie je zpravidla plátcem, zatímco my plátcem DPH nejsme.“

Právě sbírkotvorné státní instituce patří k těm, kdo do sbírek nakupuje i jiná než závěsná a tradiční média, která jsou stále hlavním předmětem zájmu soukromých zájemců, jak potvrzuje většina oslovených galeristů. „Samozřejmě, že médium malby převažuje nad ostatními, čímž se ale český trh nijak výrazně neliší od zahraničního. V čem se ale liší, je nedostatek pochopení sběratelů pro práce na papíře a současnou fotografii,“ uvádí Jiří Švestka. Lucie Drdová pozoruje aspoň dílčí posun: „Obecně má ‚závěsné‘ médium (například fotografie, ale i instalace z různých materiálů) sice stále přednost, ale socha/objekt je v posledních letech velice rychle dohánějí.“

Do ciziny

Důležitou, ale finančně náročnou součástí fungování soukromých galerií je účast na zahraničních veletrzích. Z tohoto pohledu je největším úspěchem loňská účast galerie Hunt Kastner na prestižním veletrhu Art Basel v Basileji, kam byla vybrána do sekce Feature, která se zaměřuje na „kurátorované projekty etablovaných a historických umělců“. Hunt Kastner uspěla s prezentací Dalibora Chatrného. Že šlo o dobrou volbu, potvrzuje, že několik koláží z Chatrného cyklu *Interpretované fotografie* zde zakoupilo pařížské Centre Georges Pompidou. Na Art Basel se představila také Eva Kořátková, kterou Hunt Kastner rovněž zastupují, zde však vystavovala pod hlavičkou svojí německé galerie Meyer Riegger.

Celkem na čtyřech evropských veletrzích se loni představila Polansky Gallery. Opakovaně se zúčastnila Art Düsseldorf (Quirin Bäumlér, Vladimír Houdek), Art Berlin (Jakub Choma, Micah Hesse, Vladimír Houdek a Krištof Kintera) a Art Brussels (Martin Kohout), poprvé pak Art Cologne (Jakub Choma, Krištof Kintera, Martin Kohout). Art Brussels se zúčastnila také Drdova Gallery s díly Pavly Scerankové a Aleksandry Vajd. Na amsterdamském veletrhu Unseen se tato žižkovská galerie představila pracemi Hynka Alta a Václava Kopeckého. Pražsko-bratislavská galerie Zahorian & Van Espen se s novým filmem Adély Babanové

Kleinhamplová v Bruselu,
stánek Drdova Gallery na Art
Brussels, 20.–22. 4. 2018

**Transformace geometrie –
Sbírky Siegfried Grauwinkel,**
Berlín a Miroslav Velfl, Praha, GHMP,
28. 11. 2018 – 31. 3. 2019,
foto: Jiří Thýn

Neptun zúčastnila na video orientovaného barcelonského veletrhu Loop a podobně jako další zmíněné galerie basilejské Volty a Art Cologne. Spolu s Trafo Gallery pak byla českým zástupcem na viennacontemporary.

Profit z veletrhů nelze redukovat pouze na ten finanční, neméně podstatné jsou také získané kontakty, jak potvrzuje i Nina Hedwicz z Nové galerie soustředící se nejvíce na malbu. Nová galerie se tak účastnila maďarského Art Market Budapest, kde představila Lukáše Rittsteina, na basilejském Scope vystavila Martina Mainera. Tamtéž prezentovala The Chemistry Gallery obrazy Lubomíra Typlta. S malbami Tomáše Němce se galerie účastnila i newyorské edice veletrhu Scope a současně představila na tamním veletrhu Volta malíře Jana Uldrycha. Na zmíněném budapeštském veletrhu vystavovala hyperrealistu Zdeňka Trse. Na Voltě v New Yorku vystavovala rovněž Jiří Švestka Gallery, a to malířku Sofii Švejdovou.

Domácího veletrhu Art Prague se z výše jmenovaných galerií loni zúčastnila jen Nová galerie. Akce se tak stává především platformou pro prezentaci menších galerií či autorských uměleckých projektů.

Sběratelství

Na poli soukromého sběratelství bylo událostí roku otevření kulturní zóny 8smička v Humpolci. Ačkoliv galerie disponuje pozor-

ruhodnou soukromou sbírkou poválečného a současného umění, svůj program koncipuje mnohem širěji. Velice povedená byla zejména zahajovací výstava *Pocta suknu*. Galerii, která má v názvu osmičku a nachází se na 88. kilometru dálnice Praha–Brno, loni příznačně navštívilo necelých osm tisíc lidí. Ostatní projekty soukromých muzeí a galerií, které jsme představovali v minulém *Ročence ART+*, dále zůstávají ve fázi příprav.

Sběratelský coming out v říjnu absolvoval majitel rozvadovského kasina Leon Tsoukernik, když Hauch Gallery v rámci Designbloku představila výběr z jeho rozsáhlé sbírky nazvaný *Mr. Pokerman: Kunstkabinet 21. století*. K vidění zde byla díla od Václava Špály přes Jiřího Georga Dokoupila až po Tonyho Cragga. V doprovodném dokumen-

tu je dále možné zahlédnout obrazy Václava Radimského, Vasilije Kandinského, Andyho Warhola, Stanislava Kolíbala či Josefa Bolfa, Jakuba Špaňhela a Petra Písaříka.

Výběr z korporátní sbírky První slovenské investiční skupiny představilo v létě Museum Kampa. Výstava nazvaná *Hommage à Peter Vajda* byla poctou předloni zesnulému zakladateli a řediteli skupiny. Museum sbírku charakterizuje jako slovenský ekvivalent své vlastní kolekce. Další soukromou kolekcí, s níž se mohli diváci loni a začátkem letošního roku seznámit, je sbírka Miroslava Velfla zaměřená na konkrétní umění. Pod názvem *Proměny geometrie* ji v Městské knihovně ještě do konce března vystavuje Galerie hlavního města Prahy. X

Koťátková místo Kovandy

text: Jan Skřivánek

Ve své šesté edici se J&T Banka Art Index dočkal změny na první příčce. Jiřího Kovandu vystřídala Eva Koťátková, která je v posledních letech mezinárodně nejúspěšnější českou umělkyní, potažmo umělcem. Do první desítky se nově posunul Jiří Thýn a v první stovce se vyměnilo pět jmen.

Že Eva Koťátková svého někdejšího učitele – je absolventkou ateliéru Vladimíra Skrepla na pražské akademii, kde v době jejích studií Jiří Kovanda působil jako asistent – dříve nebo později sesadí z první příčky J&T Banka Art Indexu, jsme predikovali již před dvěma lety. Ve svých šestařiceti letech má za sebou desítky výstav po celém světě a v posledních letech pravidelně zaznamenávala nejvyšší bodové zisky za realizované výstavy. Je mimo jiné jediným českým umělcem za posledních více než deset let, který byl pozván na hlavní, kurátorskou část benátského bienále.

V první edici indexu, který jsme publikovali na začátku roku 2014, debutovala na třetím místě za Jiřím Kovandou a Kateřinou Šedou. Na druhou příčku se posunula po dvou letech. Během posledních pěti let si připsala více než 500 bodů, zatímco řada dalších autorů bodově stagnovala či dokonce tratila. (Body jsou počítány vždy

za posledních deset let, takže přírůstek za uplynulý rok mnohdy neguje odečet bodů za jedenáctý rok, který se do výpočtu už nadále nezahrnuje.) V loňském roce měla Eva Koťátková svou dosud největší samostatnou výstavu v Miláně v soukromém muzeu Pirelli HangarBicocca, v jehož čele stojí někdejší ředitel Tate Modern Vincente Todolí. Galerie sídlí v bývalé továrně na lokomotivy a specializuje se na velké výstavy současných italských a mezinárodních umělců. Trvalou součástí expozice je sedm obřích betonových věží Anselma Kiefra. Vedle toho měla Koťátková loni ještě samostatnou výstavu v belgickém Ghentu, spolu s o generaci starší Američankou Rachel Harrison vystavovala v newyorském Metropolitním muzeu a zúčastnila se sedmi skupinových výstav od Prahy po Paříž a Palermo. Profil Evy Koťátkové, který napsala galeristka Lucie Drdová, přinášíme na stranách 52 až 55.

Úspěchy ve světě

Poněkud klidnější rok měl loni Jiří Kovanda, i tak se ale stihl zúčastnit dobrého tuctu výstav doma i v zahraničí. Nebyla však mezi nimi tentokrát žádná větší muzejní přehlídka, jakou byla například kolektivní výstava *Waiting* v Kunsthalle v Hamburku o rok dřív. Hodně slyšet naopak bylo o Kateřině Šedé, která reprezentovala Českou republiku na loňském bienále architektury v Benátkách. Ve svém projektu UNES-CO tematizovala problém vytlačování běžných obyvatel z centra Českého Krumlova vinou masové turistiky. Vedle toho vystavovala ještě v Göteborgu, Detroitu či Tokiu.

Eva Koťátková:
The Dream Machine is Asleep,
 Pirelli HangarBicocca, Milan,
 15. 2. – 22. 7. 2018,
 foto: Agostino Osio

Hodně bodů za zahraniční výstavy si stejně jako v minulých letech připsali také Zbyněk Baladrán a Krištof Kintera. Z umělců narozených po roce 1980 pak Matyáš Chochola, Martin Kohout a hlavně Anna Hulačová, která měla hned dvě výstavy v Paříži. V letě se zúčastnila skupinové výstavy *Dětství* v Palais de Tokyo a na podzim pak dostala příležitost k samostatné prezentaci ve Fondation Louis Vuitton. V sousoší *Underwold Upside Down* vytvořila fantaskní svět, v němž se kolem převráceného bazénu setkala božstva staré i nové doby.

Výrazného zahraničního úspěchu se loni dočkal také Vladimír Kokolia, když se jeho výstavě v Ikon Gallery v Birminghamu dostalo nadšené recenze v britském deníku *The Guardian*. „Obrazy českého umělce Vladimíra Kokolie jsou mimořádně krásné. Když před nimi stojíte, povznášejí vás a dodávají vám energii. Vzdušné plochy barev, na velká plátna malované spíše dechem než štětcem, jsou prozářené vnitřním světlem, které se zdá být důvěrně známe a současně jako z jiné svět. Kokolia je láska na první pohled,“ začínala svůj text Laura Cumming, která je dvacet let výtvarnou recenzentkou víkendové přílohy *The Observer*. Velkou průřezovou výstavu pak Kokoliovi na závěr roku připravila ještě brněnská Fait Gallery.

Nová jména

Právě čtyřiatřicetiletá sochařka Anna Hulačová je pomyslným skokanem roku. V první stovce J&T Banka Art Indexu se poprvé objevila loni. Nyní poskočila z 95. místa na 44. příčku. V součtu bodů za zahraniční a domácí výstavy, ať již samostatné či skupinové, si loni připsala vůbec nejvíce bodů

POŘADÍ 2019	POŘADÍ 2018	UMĚLEC	ROK NAROZENÍ	MÉDIUM	INDEX 2019
1	2	Eva Kotátková	1982	socha/koncept	3001
2	1	Jiří Kovanda	1953	koncept	2742
3	3	Kateřina Šedá	1977	akce/koncept	2359
4	4	Zbyněk Baladrán	1973	koncept	1926
5	5	Krištof Kintera	1973	socha	1613
6	6	Dominik Lang	1980	socha/koncept	1263
7	10	Jakub Nepraš	1981	intermedia	1110
8	11	Jiří Thýn	1977	foto/koncept	1074
9	8	Jiří David	1956	malba/socha	1057
10	9	Josef Bolf	1971	malba	1037
11	18	Martin Kohout	1984	video	1004
12	7	Ján Mančuška	1972	koncept	1000
13	14	Alena Kotzmannová	1974	foto/koncept	979
14	13	Markéta Othová	1968	foto/koncept	941
15	15	Daniel Pitín	1977	malba	940
16	17	Milena Dopitová	1963	socha/objekt	932
17	12	Tomáš Vaněk	1966	koncept	924
18	20	Pavla Sceranková	1980	socha/koncept	912
19	16	Jan Nálevka	1976	koncept	874
20	19	Jan Pfeiffer	1984	koncept/socha	853
21	23	Vladimír Houdek	1984	malba	818
22	32	Jiří Černický	1966	malba/objekt	817
23	26	Jaromír Novotný	1974	malba	816
24	24	Alice Nikitinová	1979	malba	810
25	21	Matěj Smetana	1980	socha/objekt	801
26	22	Jiří Franta–David Böhm	1978/1982	kresba/koncept	800
27	31	David Černý	1967	socha	762
28	41	Roman Štětina	1986	video	749
29	42	Petr Nikl	1960	malba/akce	747
30	28	Jan Merta	1952	malba	743
31	30	Filip Cenek	1976	video	737
32	34	Petr Dub	1976	malba/koncept	733
33	33	Jan Šerých	1972	malba/koncept	730
34	25	Jiří Skála	1976	koncept	710
35	27	Tomáš Svoboda	1974	koncept	672
36–37	40	Vendula Chalánková	1981	malba/instalace	656
36–37	46	Vladimír Kokolia	1956	malba	656
38	29	Adam Vačkář	1979	video	651
39	52	Matyáš Chochola	1986	malba	647
40	36	Ondřej Brody	1980	koncept/socha	643
41	35	Václav Stratil	1950	malba	641
42	37	Pavel Sterec	1985	koncept	637
43	47	Hynek Alt–Aleksandra Vajd	1976/1971	foto/koncept	628
44	95	Anna Hulačová	1984	socha	612
45	56	Lubomír Typtt	1975	malba	603
46	38	Hynek Martinec	1980	malba	601
47	54	Lukáš Jasanský–Martin Polák	1965/1966	socha	599
48	43	Federico Díaz	1971	intermedia	580
49	48	Jakub Špaňhel	1976	malba	573
50	50	František Skála	1956	socha/objekt	570

ze všech sledovaných umělců. Z domácích akcí byla nejdůležitější nedávno skončená výstava *Ēntomos* v Galerii hlavního města Prahy, na které vystavovala společně se svou maďarskou vrstevnicí Zsófi Keresztes.

Jakkoli je Hulačová v první stovce indexu v podstatě nováčkem, jako výrazný talent je vnímána minimálně posledních několik let. Její profil jsme ostatně v *Ročence ART+* přinesli již před dvěma lety, kdy získala cenu Osobnost roku udělovanou časopisem *Art+Antiques* za nejvýraznější umělecký počin předchozího roku. Odborná porota ji ocenila za účast ve finále Ceny Jindřicha Chalupického roku 2016 a několik menších výstav. Její vysoké umístění odráží i skutečnost, že do indexu jsou aktuálně započteny všechny její výstavy. Samostatně vystavuje teprve od roku 2009. Krom vlastních kvalit jejích soch, které osobitým způsobem propojují tradiční lidové sochařství s postupy současného umění, k jejímu úspěchu jistě přispěla i spolupráce s galerií Hunt Kastner, která je momentálně nejvlivnější z pražských galerií. Vedle Hulačové zastupuje také Evu Koťátkovou, Zbyňka Baladrána, Dominika Langa či Jiřího Thýna – abychom jmenovali aspoň autory z první desítky.

Nově se v první stovce objevuje pět jmen, což odpovídá výsledkům z předchozích let. Loni jich bylo sedm, o rok dříve čtyři. Na 93. příčce debutuje pětadvacetiletý Lukáš Hofmann (Saliva), který se stal loňským laureátem Ceny Jindřicha Chalupického, nejmladším od roku 2007, kdy cenu získala tehdy stejně stará Eva Koťátková. Lukáš Hofmann má přes svůj nízký věk za sebou výstavy, respektive performance v galeriích v Kodani, Stockholmu, Berlínu

POŘADÍ 2019	POŘADÍ 2018	UMĚLEC	ROK NAROZENÍ	MÉDIUM	INDEX 2019
51	49	Michaela Thelenová	1969	foto	563
52	44	Marek Meduna	1973	malba	548
53	55	Michal Pěchouček	1973	malba/foto	546
54	66	Veronika Bromová	1966	foto/koncept	539
55	51	Tomáš Džadoň	1981	socha/koncept	537
56	74	Richard Loskot	1984	intermedia	533
57	39	Pavel Mrkus	1970	intermedia	520
58–59	45	Ivan Pinkava	1961	foto	513
58–59	53	Vladimír Skrepl	1955	malba	513
60	58	Patrik Hábl	1975	malba	509
61	62	Jiří Petrbok	1962	malba	505
62	59	Vasil Artamonov–Alexej Klyuykov	1980/1983	koncept	503
63	69	Jan Vytiska	1985	malba	499
64	73	Martin Zet	1959	akce	481
65	77	Robert Šalanda	1976	malba	474
66	72	Mark Ther	1979	video	472
67	79	Václav Magid	1979	koncept	460
68	67	Tomáš Cisařovský	1962	malba	458
69–70	61	Veronika Holcová	1973	malba	457
69–70	100+	Ruller Tomáš	1957	performance	457
71	75	Darina Alster	1979	video/performance	456
72	63	Vojtěch Fröhlich	1985	akce/socha	453
73	68	Jaroslav Valečka	1972	malba	444
74	92	Lucia Sceranková	1985	foto/koncept	443
75	65	Evžen Šimera	1980	malba/koncept	437
76	76	Lenka Klodová	1970	socha/koncept	433
77	83	Tomáš Moravec	1985	socha	426
78	100+	Aleksandra Vajd	1971	foto/koncept	425
79	84	Rafani	2000	akce/koncept	424
80	60	Michal Škoda	1962	malba/koncept	423
81	85	Petr Písařík	1968	malba	418
82	64	Ladislava Gažiová	1981	malba	417
83	89	Tereza Velíková	1979	video	416
84	57	Jaroslav Róna	1957	socha/malba	411
85	88	Jiří Surůvka	1961	malba/performance	404
86	78	Jakub Hošek	1979	malba	398
87	81	Antonín Střížek	1959	malba	394
88	86	Jakub Matuška	1981	malba	393
89	100+	Barbora Kleinhamplová	1984	video	390
90	91	Milan Houser	1971	malba	386
91	70	Pavel Hayek	1959	malba	385
92	100+	Daniel Pešta	1959	malba/socha	376
93	100+	Lukáš Hofmann (Saliva)	1993	performance	375
94	100+	Petr Lysáček	1961	malba/socha	374
95	82	Václav Gírsa	1969	malba	373
96	99	Igor Korpaczewski	1959	malba	369
97–98	80	Luděk Rathouský	1975	malba	366
97–98	87	Daniela Baráčková Nováková	1981	video	366
99–100	97	David Hanvald	1980	malba	361
99–100	96	David Helán	1979	performance	361

Anna Hulačová:
Underworld Upside Down,
 Fondation Louis Vuitton, Paříž,
 3. 10. 2018 – 6. 1. 2018,
 foto: fondationlouisvuitton.fr

či Paříži. Letos jej pak čeká rezidence v New Yorku a semestrální pobyt na univerzitě v Soulu. Je prvním umělcem narozeným v 90. letech, který se dostal do první stovky J&T Banka Art Indexu a jeho životopis názorně ukazuje, nakolik odlišná je zkušenost současných studentů uměleckých škol s výtvarným provozem, než byla v případě umělce o deset či více let starších. Díky zahraničním rezidencím a studijním pobytům se mnohem přirozeněji než kdy v minulosti zapojují do mezinárodního výtvarného dění.

Dva tisíce umělců

Pro účely letošního J&T Banka Art Indexu bylo bodováno kolem 800 výstav doma

i v zahraničí, kterých se zúčastnilo více než tisíc umělců. Počet aktivních umělců narozených po roce 1950 je však ještě výrazně vyšší. Propojením s databází ART+, která eviduje aukční prodeje, se celkový počet sledovaných umělců rozšířil na víc než dva tisíce jmen. Pokud budeme předpokládat, že nejstarší autoři na výtvarnou scénu vstoupili v 70. letech, znamená to, že každou dekádu reprezentuje víc jak 400 jmen. Zveřejňovaná stovka tak představuje ani ne pět procent autorů, kteří jsou na současné výtvarné scéně nejviditelnější.

Poměrně malý počet výraznějších změn, zejména mezi prvními třiceti až padesáti

jmény, se odvíjí od konstrukce indexu, který zohledňuje výsledky za posledních deset let. Důsledkem je poměrně velká setrvačnost, kdy ani roční absence výstavních aktivit pro umělce nemusí znamenat propad v celkovém umístění. Je třeba též připomenout, že náskok autorů na prvních příčkách je opravdu značný. Bodový rozdíl mezi umělcem na 100. a 50. místě je čtvrtinový oproti rozdílu mezi Zbyňkem Baladránem na čtvrté a Krištofem Kinterou na páté příčce.

První stovka vykazuje značnou stabilitu i z hlediska obecných charakteristik týkajících se věku a pohlaví. Dvě třetiny zastoupených autorů se narodily po roce 1970. Umělci narození v 70. letech zároveň představují

početně nejsilnější skupinu (42 procent), na ostatní dekády připadá vždy necelá pětina jmen. Počet autorů narozených v 80. letech se během šesti let zvýšil z patnácti na dvacet. Počet žen se ve stejném období snížil ze čtyřiaadvaceti na dvacet, předloni jich bylo jen osmnáct. Preferovaným médiem nadále zůstává malba, se kterou v nějaké formě pracují více než čtyři desítky umělců. Zmínit lze také vysoký počet laureátů a finalistů Ceny Jindřicha Chaloupeckého v první stovce. Vítězů ceny je rovných dvacet, dalších dvaatřicet umělců bylo minimálně jednou vybráno mezi finalisty.

Za deset let

Index, který připravuje J&T Banka ve spolupráci s portálem ART+, je pokusem o nezaujatý popis vývoje na současné výtvarné scéně. Jedná se o aktuální pořadí českých výtvarníků narozených po roce 1950 sestavené na základě jejich aktivní účasti ve výtvarném provozu. Index vychází z předpokladu, že vlastní hodnotu umění nelze objektivně změřit, že však lze posuzovat úspěšnost umělecké kariéry. Index zohledňuje účasti na výstavách a bienále, výtvar-

ná ocenění, zastoupení galeriemi a další počiny (například knižní monografie či realizace ve veřejném prostoru).

Do výsledného bodového součtu jsou započítávány pouze akce uskutečněné v posledních deseti letech. Sledované období se tak průběžně posouvá, do letošního hodnocení byly započítány akce z let 2009 až 2018. Posuny v umístění se tak neodvíjejí jen od bodových zisků za poslední rok, ale rovněž od bodové ztráty jedenáctého roku. Zjednodušeně řečeno, od loňských výsledků se odečetly body získané v roce 2008 a přičetly body získané v roce 2018. Případný propad v umístění tak mnohdy znamená jen tolik, že dotyčný umělec měl rok 2008 výstavně silnější než ten loňský.

Zvolená metodika do jisté míry zvýhodňuje mladší autory. Jednak tím, že index zohledňuje celou jejich výstavní historii, neboť před jedenácti lety řada z nich ještě nebyla na výtvarné scéně aktivní, za druhé pak v tom, že autoři na začátku kariéry se zpravidla účastní většího počtu výstav než již etablovaní umělci. J&T Banka Art Index však není zamýšlen jako defini-

tivní hodnocení významu a uměleckých kvalit jednotlivých autorů, ale právě jako zpráva o aktuálním stavu české výtvarné scény.

Navíc též platí, že zdejší scéna je provozně orientována spíše na mladší umění. Nejde ani tak o programové rozhodnutí, jako o důsledek nepříliš uspokojivého stavu oficiálních galerií. Státní, krajské či městské výstavní instituce nejsou na poli prezentace současného umění příliš aktivní a jejich roli v posledních deseti patnácti letech do značné míry přebraly nezávislé galerie, které se většinou zaměřují na autory narozené po roce 1970. Body za výstavy nicméně nejsou přidělovány mechanicky, zohledňuje se charakter akce, stejně jako profil a prestiž pořádající instituce.

Jak číst index

Jako každý index je i J&T Banka Art Index zjednodušeným popisem velice komplexní situace. Nelze automaticky klást rovnítko mezi umístěním v indexu a uměleckou kvalitou díla. Vysoké umístění neznamená nutně, že daný autor je významnějším umělcem než někdo, kdo se umístil níže

NEJVYŠŠÍ BODOVÉ PŘÍRŮSTKY ZA VÝSTAVY V ČESKU

22	Jiří Černický	1966	malba/objekt	67
44	Anna Hulačová	1984	socha	66
5	Krištof Kintera	1973	socha	64
2	Jiří Kovanda	1953	koncept	55
45	Lubomír Týplt	1975	malba	55
13	Alena Kotzmannová	1974	foto/koncept	54
28	Roman Štětina	1986	video	51
14	Markéta Othová	1968	foto/koncept	51
32	Petr Dub	1976	malba/koncept	49
33	Jan Šerých	1972	malba/koncept	46

NEJVYŠŠÍ BODOVÉ PŘÍRŮSTKY ZA ZAHRANIČNÍ VÝSTAVY

1	Eva Kotátková	1982	socha/koncept	92
4	Zbyněk Baladrán	1973	koncept	84
44	Anna Hulačová	1984	socha	78
3	Kateřina Šedá	1977	akce/koncept	72
5	Krištof Kintera	1973	socha	66
39	Matyáš Chochola	1986	malba	42
22	Jiří Černický	1966	malba/objekt	36
2	Jiří Kovanda	1953	koncept	36
11	Martin Kohout	1984	video	36
100+	Romana Drdová	1987	instalace/fotografie	36

či kdo se do první stovky vůbec nedostal. Ostatně, kdyby podobný žebříček existoval za první republiky, je pravděpodobné, že například František Kupka by se umístil až někde v jeho druhé polovině, neboť v meziválečném období stál spíše stranou výstavního provozu. Index je třeba chápat primárně jako zprávu o tom, jak je který autor na současné scéně viditelný a jak moc vystavuje v renomovaných institucích.

J&T Banka Art Index je zamýšlen jako zpráva směrem k široké veřejnosti. Potenciálním sběratelům a investorům, kteří zvažují nákup současného umění, může pomoci v orientaci na současné výtvarné scéně. Zatímco v zahraničí lze s jistým zjednodušením definovat cosi jako obecný profil perspektivního mladého umělce – vystavoval v těch a těch galeriích, zúčastnil se těch a těch skupinových přehlídek –, v našem případě je to s ohledem na problematiku centrálních muzejních institucí a málo rozvinutou galerijní scénu mnohem obtížnější. J&T Banka Art Index dává sběratelům do ruky aspoň nějaké vodítko. Při nákupu uměleckého díla se ale nakonec každý sběratel stejně rozhoduje sám za sebe, podle vlastního úsudku a vlastních kritérií.

Prodejní ceny, ať již dosahované na aukcích, či účtované při prodeji prostřednictvím galerií, nejsou jednou ze sledovaných kategorií a na finální pořadí nemají žádný vliv. Úspěšnost umělce na trhu sice může být pro potenciálního sběratele a investory důležitou informací, jde však o oblast, pro kterou nejsou k dispozici relevantní údaje. Komerční úspěch ale ne vždy odráží úspěch na výtvarné scéně a vice versa.

Aukční prodej

Pokud bychom sledovanou skupinu umělců řadili podle realizovaných aukčních prodejů, dostali bychom se k velice odlišnému žebříčku. Eva Koťátková například zaznamenala loni svůj vůbec první aukční prodej, když se nedatovaná koláž *Koala jako kočka* na aukci Adolf Loos Apartment and Gallery prodala

Finalisté Ceny Jindřicha Chalupeckého 2018,

Lukáš Hofmann zcela vpravo,
foto: Společnost Jindřicha Chalupeckého

s nárůstem za 39 tisíc korun. Od Kateřiny Šedé, Zbyňka Baladrána či Dominka Langa, abychom jmenovali autory z první desítky, dosud aukcemi neprošlo jediné dílo. Z oněch více než dvou tisíc jmen v indexu eviduje ART+ minimálně jedno dílo nabízené v aukci u poloviny. Úspěšný prodej má na kontě opět jen asi polovina z tohoto počtu, tedy

Vladimír Kokolia: Epiphany,

Ikon Gallery, Birmingham, 4. 7. – 9. 9. 2018,

foto: ikon-gallery.org

NEPRODÁVANĚJŠÍ AUTOŘI NA AUKČÍCH V LETECH 2009–18

30	Jan Merta	1952	malba	21 200 000 Kč
84	Jaroslav Róna	1957	socha/malba	12 350 000 Kč
5	Krištof Kintera	1973	socha	8 800 000 Kč
48	Federico Díaz	1971	socha/intermedia	8 000 000 Kč
36–37	Vladimír Kokolia	1956	malba	6 100 000 Kč
100+	Stefan Milkov	1955	socha	4 800 000 Kč
100+	Pasta Oner	1979	malba	4 500 000 Kč
49	Jakub Špaňhel	1976	malba	4 200 000 Kč
41	Václav Stratil	1950	malba	3 900 000 Kč
45	Lubomír Typlt	1975	malba	3 600 000 Kč

kolem pěti set autorů. Nutno však zdůraznit, že aukce nejsou pro oblast současného umění hlavním prostředím, kde se realizují prodeje. Řada autorů a galerií se jim dokonce programově vyhýbá. Spíš než kteří autoři na aukcích absentují, je zajímavé sledovat, kterým se na nich daří.

Platí to zejména pro Jana Mertu, jehož obrazy se v posledních třech letech na aukcích opakovaně prodávají za milionové částky. Loni sběratelé a investoři vydražili jeho díla za celkových 4,7 milionu korun, o rok dříve to bylo ještě více než jednou tolik. Objem prodejů naopak loni výrazně vzrostl Krištofovi Kinterovi. Za čtyřicet jeho soch a prací na papíře loni dražitelé dohromady utratili 3,3 milionu korun a jeden z jeho *Mluvičů* (tentýž, kterého jsem měli na obálce *Ročenky ART+* loni) se prodal v novém aukčním rekordu. V přehledu prodejů za posledních deset let se tak Kintera posunul z páté na třetí příčku, za Jana Mertu a Jaroslava Rónu.

Nově se do první desítky podle prodejů dostali ještě Pasta Oner a Lubomír Typlt. Vysoké umístění původně streetartového umělce Pasty Onera je o to zajímavější, že všechny jeho prodeje byly realizovány v posledních pěti letech. Jeho aukční rekord z předloňského roku je 840 tisíc korun, což je víc, než jsou aukční maxima kohokoliv v J&T Banka Art Indexu s výjimkou Jana Mertu, Krištofa Kintery, Tomáše Rullera a Federica Díaze. Sedmačtyřicetiletému Díazovi patří od roku 2017 titul nejdražšího žijícího českého autora. Jeho známá zlatá slza z Expo v Šanghaji se předloni na aukci společnosti European Arts prodala s výrazným nárůstem za 6,5 milionu korun. X

Současné umění

Celkový obrat v kategorii současného umění byl loni kolem 45 milionů korun, což je přibližně stejně jako o rok dřív. Je to sice méně než sběratelé utratili za díla Emila Filly, Toyen či Josefa Šímy, aukce však zjevně hrají v této oblasti čím dál tím důležitější roli, a to zejména v případě umělců narozených ve 40. a 50. letech. Příznačné je, že díla současných umělců do svých aukcí programově zařazují v podstatě všechny aukční síně, většina se nevyhýbá ani tvorbě nejmladší generace umělců.

Asi nejzajímavějším prodejem v případě autorů narozených ve 40. letech byl nový aukční rekord za dílo Michaela Rittsteina, který padl na jaře na aukci 1. Art Consulting. Společnost dražila malířův důležitý obraz *Pocta Maroldovi* z roku 1987,

jehož součástí je po vzoru Maroldova panoramatu reálný žebřík. Obraz se prodal s výrazným nárůstem za 840 tisíc a do savadní malířův rekord překonal o 300 tisíc korun. V průběhu roku aukcemi prošlo celkem devět desítek Rittsteinových obrazů a kreseb, z nichž kupce našla necelá třetina. Za stotisícové částky bylo draženo ještě pět dalších maleb.

Novým rekordem je cena 335 tisíc korun za obraz *Pampeliška* z roku 1981 od Ivana Ouhele, který na prosincové aukci Arthouse Hejtmánek startoval na třetinové částce. Předchozí Ouhelovo maximum bylo o 30 tisíc korun nižší a vydrželo dlouhých deset let. Za více než sto tisíc korun byl některý z malířových obrazů naposledy dražen před pěti lety. Svému předložskému

- 1 **Michael Rittstein: Pocta Maroldovi**, 1987, olej, asambláž, dráty, dřevo, plátno na sololitu, 149 × 122 cm, cena: 840 000 Kč, 1. Art Consulting 25. 3. 2018
- 2 **Ivan Ouhel: Pampeliška**, 1981, olej na plátně, 120 × 105 cm, cena: 334 800 Kč, Arthouse Hejtmánek 6. 12. 2018
- 3 **Magdalena Jetelová: Trnová koruna**, 80. léta, malba světlicemi na foamboardu, 100 × 150 cm, cena: 660 000 Kč, Galerie Kodl 27. 5. 2018

1

2

3

aukčnímu rekordu se přiblížila Magdalena Jetelová, když se její rozměrná propalovaná malba *Trnová koruna* z konce 80. let prodala na aukci Galerie Kodl za 660 tisíc korun. Vysokých cen dosáhla díla Jetelové také na aukcích 1. Art Consulting a Arthouse Hejtmánek, kde se její asambláže prodaly za 540 tisíc a 446 tisíc korun. Šlo opět o autorčiny starší práce. Dřevěný reliéf ve tvaru okenního rámu s přetiskem fotografie pohledu z okna, který dražil Arthouse Hejtmánek, Jetelová vytvořila v roce 1975, kdy jí ještě nebylo třicet let.

Od Jiřího Sopka prošlo loni aukcemi deset obrazů a prací na papíře. Dva nejdražší obrazy se na aukcích společnosti Sýpka a Dorotheum prodaly za 456 tisíc a 360 tisíc korun, což odpovídá třetí a jedenácté nejvyšší ceně. Druhou nejvyšší cenou v rámci prací na papíře je 66 tisíc korun za bezejmenný akvarel z roku 1982. Další z předloňských rekordmanů Václav Stratil byl v nabídce zastoupen desítkou obrazů ze 70. let a několika kresbami z ná-

sledující dekády. Nejdražše se prodala jedna z tušových kreseb z cyklu *Velkých černých kreseb* z roku 1987, která na aukci 1. Art Consulting vystoupala z 38 tisíc na 102 tisíc korun. Obrazy *Autoportrét*, *Kosmonaut* a *Ateliér* se na aukcích galerie Pictura prodaly za částky od 85 tisíc do 98 tisíc korun.

Z autorů narozených po roce 1950 se v posledních letech na aukcích nejvíce daří Janu Mertovi. Další dvě jeho plátna se na aukcích 1. Art Consulting prodala za milionové částky (obr. 196 a 198) a dohromady loni sběratelé za jeho díla utratili 4,7 milionu korun. Většina nabízených obrazů vznikla v poslední dekádě a spíše než o sekundární prodej ze sbírek se jedná o reimport děl zakoupených domácími obchodníky od Mertových zahraničních galeristů. Starší dataci měly jen obrazy *U agregátu* z let 1997 až 2003 a komorní *Ulomené parohy* z let 1995 až 2001. Prvně jmenované dílo se prodalo u Adolf Loos Apartment and Gallery za 956 tisíc, druhé

u European Arts za 236 tisíc korun. V obou případech se jednalo o prodeje za vyvolávací cenu, respektive na spodní hranici odhadu.

Od Jiřího Kovandy aukcemi loni prošly jen dva obrazy, které se na aukcích 1. Art Consulting prodaly za 180 tisíc a 120 tisíc korun. To je nicméně druhá a pátá nejvyšší cena za Kovandovo dílo nabízené v aukci. Mimořádnou událostí byla dražba původní dokumentace performance Tomáše Rullera *Prášení na konci chodby* z roku 1984. Rozměrné dílo tvořené 36 velkoformátovými fotografiemi v autorské adjustaci se na listopadové aukci společnosti Etcetera dostalo z 578 tisíc na 984 tisíc korun (více o významu tohoto díla v Rullerově profilu na str. 56–58). Dosažená cena je nejen autorským rekordem, ale také rekordem za dokumentaci performance a současně jednou z nejvyšších cen za dílo autora narozeného po roce 1950.

Na stejné aukci se za 443 tisíc korun prodal ještě rozměrný obraz Vladimíra

4

5

6

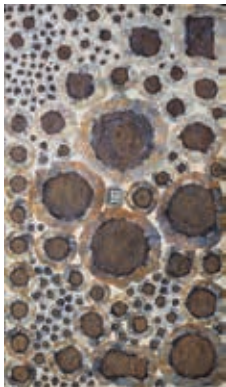
Merty z cyklu *Velký finanční skandál* z roku 1992. Jde též o nový autorský cenový rekord, ten předchozí byl o 44 tisíc korun nižší a patřil jinému obrazu ze stejného souboru. Úspěchem je i cena 220 tisíc korun za Mertův obraz z cyklu *Reklama na nekonečno* z roku 1995, který byl na jaře vydražen na aukci galerie Pictura.

Své aukční maximum po půl roce znovu vylepšil Jiří David, když se jeho malba akrylem *Uprostřed vod*, datovaná 2003–2017, na červnové aukci 1. Art Consulting prodala za 552 tisíc korun. Již na dubnové aukci téže společnosti se za 300 tisíc korun, třetí nejvyšší cenu za Davidovo dílo, prodal obraz *Poranění* z roku 2017. Druhou nejvyšší cenou za obraz Jaroslava Róny je částka 456 tisíc korun, za kterou byl v červnu na aukci 1. Art Consulting vydražen obraz *Inspirace Kafkou (Metamorfóza)* z roku 1980, tedy ještě z dob Rónových studií na pražské VŠUP. Za více než sto tisíc bylo v průběhu roku vydraženo ještě pět Rónových obrazů, čtyři z nich

za částky přesahující 300 tisíc korun. Za 372 tisíc korun, což je nové autorské maximum, se prodal ještě jeden z vlnkovitých obrazů Petra Kvíčaly, který dražila společnost 1. Art Consulting. Aukční prodeje dalších členů skupiny Tvrdohlaví a jejich generačních souputníků nebyly loni nijak výjimečné a jen několik desítek děl bylo draženo za částky nad sto tisíc korun.

Z umělců, kteří na scénu vstoupili v 90. letech, se na aukcích nejlépe prodává Krištof Kintera. Loni bylo nabízeno na pět desítek jeho děl, přičemž kupce našla zhruba polovina z nich, dohromady za 3,4 milionu korun. Nejdražší, za rekordních více než 1,5 milionu korun, se na aukci Adolf Loos Apartment and Gallery prodal jeden z Kinterových slavných *Mluvičů* (varianta v obleku) z roku 1999. Šlo o tutéž sochu, která se objevila na obálce druhého sešitu loňské *Ročenky ART+*. Koncem roku 2017 totiž prošla aukcí berlínské aukční síně Grisebach, kde se prodala v přepočtu za 900 tisíc korun. Postupně rostou i ceny

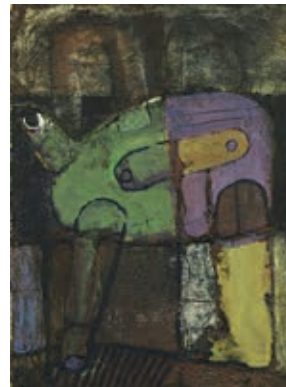
- 4 **Jan Merta: U agregátu**, 1997–2003, akryl na plátně, 210 × 170 cm, cena: 955 900 Kč, Adolf Loos Apartment and Gallery 28. 10. 2018
- 5 **Jiří Kovanda: Bez názvu**, 2007, kombinovaná technika, olej, papír, 61 × 44 cm, cena: 180 000 Kč, 1. Art Consulting 21. 10. 2018
- 6 **Tomáš Ruller: Prášení na konci chodby**, 1984, 36 × černobílá fotografie, vintage print na dokument papíru, dřevotřískas, 135 × 200 cm, cena: 984 000 Kč, Etcetera 24. 11. 2018
- 7 **Vladimír Merta: z cyklu Velký finanční skandál**, 1992, enkaustika, mince, překližka, 217 × 122 cm, cena: 442 800 Kč, Etcetera 24. 11. 2018
- 8 **Jiří David: Uprostřed vod**, 2003–2017, olej, akryl, koláž, fotografie, plátno 150 × 150 cm, cena: 552 000 Kč, 1. Art Consulting 7. 6. 2018
- 9 **Jaroslav Róna: Inspirace Kafkou (Metamorfóza)**, 1980, olej, akryl, písek, textil, pytlovina, lepenka 108 × 80,5 cm, cena: 456 000 Kč, 1. Art Consulting 7. 6. 2018
- 10 **Petr Kvíčala: No. 29**, 1998, akryl na plátně, 110 × 110 cm, cena: 372 000 Kč, 1. Art Consulting 7. 6. 2018

7

8

9

10

Kinterových epoxidových kreseb či reliéfů, hned pět z nich loni překonalo hranici sta tisíc korun.

Novým autorským maximem je také cena 443 tisíc korun za rozměrnou světelnou instalaci *O Boženě* Lenky Klodové. Opakovaně vystavovaný a mnohokrát publikovaný svítící nápis Božena z roku 1997 se prodal na listopadové aukci společnosti Etcetera. Již na své jarní aukci Etcetera za 172 tisíc korun úspěšně vydražila autorčino album *Podzimní noc je dlouhá jen svým názvem* z roku 2001, ve kterém umělkyně oblékala do papírových krajek modelky z erotických časopisů. Dva nejdražší aukční prodeje Milana Housera byly realizovány na říjnové aukci společnosti Sýpka. Dvoumetrová červená abstrakce se prodala za vyvolávací cenu 288 tisíc, busty z cyklu *Bo-dies* po jednom příhozu za 228 tisíc korun.

Z nejmladšího umění nejvíce překvapil šestatřicetiletý Epos 257, když se jeho igelitová taška plná bankovek v nominální hodnotě 878 tisíc korun na říjnové aukci European Arts prodala za 1,36 milionu korun. Taška byl výsledkem Eposovy performance, kterou realizoval v rámci své předloňské výstavy v Národní galerii. Návštěvníkům měnil staré bankovky za nové, a výsledné dílo se proto jmenuje *3080 transakcí*.

Dohromady za 1,15 milionu korun se na aukcích Galerie Kodl prodaly dva obrazy devětatřicetiletého Pasty Onera. Několik jiných malířových pláten nicméně na aukcích dalších aukčních síní zůstalo nevydraženo. Úspěchem je také cena 496 tisíc korun za hyperrealistické *Zátiší s limetkami II* od osmatřicetiletého Jana Mikulky, které v prosinci dražil Arthouse Hejtmánek. X

- 11 **Krištof Kintera: Mluvič**, 1999, polyuretan, kov, elektromotor, zvuk, pohybový mechanismus, analogo-digitální synchronizér, latex, ocelová konstrukce, oblečení, nabíječka, 90 × 33,7 × 28 cm, cena: 1 512 000 Kč, Adolf Loos Apartment and Gallery 28. 10. 2018
- 12 **Lenka Klodová: O Božene**, 1997, dřevotřísková, plexisklo, elektroinstalace, žárovky, spínač, rozměr písmene Ž 184 × 100 × 30 cm, cena: 442 800 Kč, Etcetera 24. 11. 2018
- 13 **Epos 257: 3080 transakcí**, 2017, igelitová taška s 3080 českými bankovkami v nominální hodnotě 878,6 tisíce korun, cena: 1 364 000 Kč, European Arts 7. 10. 2018

11

12

13

Eva Koťátková

Člověk a instituce

text: Lucie Drdová
Autorka je majitelkou
Drdova Gallery.

Při setkání s Evou okamžitě zapůsobí její ženská křehkost a zároveň živelnost výrazné osobnosti, když mluví o své práci a životě. Známe se řadu let, i když se nijak často nevidáme. Poslední velký rozhovor jsme spolu vedly před dvěma lety na počátku roku 2017 a nyní jsme se potkaly jen pár hodin po skončení scénické události *12hodinová konference*, která se odehrála v rámci umělecko-výzkumného projektu *Institut úzkosti*, a nedlouho před Eviným odjezdem na rezidenci do Francie.

Uplynulé dva roky byly pro Evu zásadní – znamenaly pro ni proměnu ne tolik v tvůrčí sféře, jako v osobním a životním nastavení. V posledních letech často pozoruji, že ženy v oblasti umění a především pak samotné umělkyně, které se stanou matkami, výrazně přehodnocují způsob svého dosavadního fungování – koncentrují se na důležitější projekty s ještě vyšším nasazením a precizností. Tradičně panuje přesvědčení, že aktuální institucionální provoz nepřeje ženám, které se po prvním desetiletí úspěšně nastartované kariéry rozhodnou pro rodinu. Nešlo jen o to, že by se dosavadní dynamika měla zpomalit (nebo dokonce přerušit), ale i tematicky oslabit.

Tento předsudek zmiňuji, protože Eva Koťátková (*1982) se řadí mezi mezinárodně nejúspěšnější umělce své generace. Navzdory relativně nízkému věku

dosáhla velkého uznání a hojného počtu výstav v řadě významných institucí po celém světě. V loňském roce pak měla svoji dosud největší výstavu v milánském Hangaru Bicocca a také ve slavném Metropolitanu muzeu v New Yorku.

Rozsáhlá instalace v italské instituci s názvem *The Dream Machine is Asleep* zahrnovala všechny prvky, které charakterizují Evinu tvorbu. Dala by se připodobnit k noční krajině, po které divák putuje. Konceptuální umělkyni vždy zajímal vztah nebo až fyzický konflikt vnitřních a vnějších sil lidského individua. Lidské tělo a vlivy přicházející z institucí a sociálních struktur a zkoumání hraničních situací mentálního a fyzického omezení podmiňují většínu Eviných děl. V oné krajině není jisté, co je denní realita a co sen či představivost. Prostřednictvím spolupráce s dětmi nabízí sny či myšlenky, kterých se dospělým již často nedostává. Jejich zapojením dochází ke generování vizí pro zbytek lidstva. Prakticky vstupuje divák do instalace úzkým

EVA KOŤÁTKOVÁ PO ŠESTI LETECH FUNGOVÁNÍ J+T BANKA ART INDEXU VYSTŘÍDALA JIŘÍHO KOVANDU NA PRVNÍ PŘÍČCE. V PRVNÍ EDICI INDEXU Z ROKU 2014 FIGUROVALA NA TŘETÍM MÍSTĚ.

V ROCE 2007, VE SVÝCH PĚTADVACETI LETECH, SE STALA HISTORICKY NEJMĚLADŠÍ LAUREÁTKOU CENY JINDŘICHA CHALUPECKÉHO. LONI TENTO VĚKOVÝ REKORD VYROVNAL LUKÁŠ HOFMANN.

JEJÍ ZATÍM NEJVĚTŠÍ VÝSTAVOU V ČESKÉ REPUBLICE BYLA VÝSTAVA *DVOUHLAVÝ ŽIVOTOPISEC A MUZEUM PŘEDSTAV V PROSTORÁCH NĚKDEJŠÍ PRÁDELNY PSYCHIATRICKÉ LÉČEBNY V PRAZE-BOHNICÍCH NA JAŘE 2015.*

Eva Koťátková:

The Dream Machine is Asleep,
Pirelli HangarBicocca, Milan,

15. 2. – 22. 7. 2018, foto: Agostino Osio

uzavřeným koridorem, který připomíná trávicí ústrojí, a je veden k videu *Stomach of the World*, které metaforicky zpodobňuje lidský svět.

Vlastní instalace je rozdělena do několika sekcí. Jedna část obsahuje nadměrné objekty naší každodennosti, ke kterým se divák může sám fyzicky vztáhnout nebo se stát jejich součástí, když si lehne do postele nebo prochází zmíněným koridorem. Další součástí instalace je také několik kovových

klecí ve formě hlav, které navozují statické situace, ačkoli v nich figurují živí performeři. Ve výstavě se prolíná několik příběhů, které si divák uspořádává do své vlastní koláže. Důležitým prvkem je určitá scénografie či divadelní vedení, které však ukazuje vnitřnosti takového aparátu.

V newyorském MET vystavovala Eva Koťátková společně s americkou umělkyní Rachel Harrison. Obě umělkyně se zaměřily na interpretaci readymade. Evina

**Eva Koťátková poprvé
na Art Basel, červen 2010,**
foto: Jan Rasch

instalace s názvem *Untitled (Unlearning Instincts)* se skládala z téměř stovky koláží knižních fotografií, které se zabývaly tématy vzdělávání a procesem přejímání sociálních a politických vzorců. Metropolitní muzeum zakoupilo celou sérii těchto prací do svých sbírek. A nejen tato instituce, ale řada dalších věhlasných muzeí vlastní díla této umělkyně. Ať už se jedná o New Museum, MoMA v New Yorku nebo pařížské Centre Georges Pompidou, Eva je vedle Jiřího Kovandy ve světových institucích nejhojněji zastoupeným žijícím českým autorem a navíc v tak mladém věku. Je proto s podivem, že domácí širší veřejnost o jejím úspěchu neví nebo si její jméno s fenomenálním úspěchem ve světovém kontextu současného umění nespojuje. Její práce zastoupeny alespoň ve sbírkách Galerie hl. města Prahy, v Národní galerii i několika málo privátních kolekcích, ale v nesrovnatelně skromnějších počtech. Je to dáno také tím, že ceny Eviných instalací se postupně vyšplhaly na desítky tisíc eur.

Eviny začátky spadají do roku 2007, kdy ukončila studia na Akademii výtvarných umění v Praze a stala se laureátkou Ceny Jindřicha Chaloupeckého. V tomto roce se také zúčastnila dvou důležitých výstav české výtvarné scény, a to *Forma následuje... risk* kurátorského páru Jany a Jiřího Ševčíkových a *Hrubý domácí produkt* v Městské knihovně Galerie hlavního města Prahy. Tehdy do Prahy zavítali němečtí galeristé Jochen Meyer a Thomas Riegger, kteří již zastupovali Jána Mančušku, a byl to také on, kdo je na Evu upozornil. Vzápětí získala pozvání na skupinovou výstavu a nedlouho poté se konala její první autorská výstava v Berlíně (2008). Podle

Eviných slov pro ni spolupráce s privátní galerií byla naprosto neznámou záležitostí, ale Meyer a Riegger s ní hned od počátku pracovali velice intenzivně.

Jen o pár měsíců později se o tvorbu mladé umělkyně začala zajímat i pražská galerie Hunt Kastner. Jak pro galerii, tak pro umělkyni to byl správný okamžik. Galerie se s jejím projektem *Controlled Memory Loss* přihlásila do sekce *Art Statement* veletrhu Art Basel (2010). I díky podpoře německých galeristů, kteří zasedali ve výběrové komisi, byla galerie Hunt Kastner jako první pražská galerie po mnoha letech vybrána k účasti na této prestižní události.

Navzdory nepopíratelně významnému úspěchu v Basileji bylo pro rozvoj Evinu umělecké kariéry důležité pozvání na bienále v Liverpoolu na podzim téhož roku. Kurátorem tehdejšího ročníku byl německý teoretik Peter Gorschluter, dnes ředitel Muzea Folkwang v Essenu, který původně pracoval pro galerii Meyer Riegger, kde také Evu poznal. Již tehdy Eva pracovala s pro ni typickou metodou zapojení neumělců. Její projekt s názvem *Living Room* svedl dohromady skupinu místních obyvatel různého věku, s různými životními zkušenostmi a z různých sociálních vrstev. V průběhu několika týdnů se v rámci projektu setkávali děti školního věku a dospělí, aby sdíleli a zaznamenávali svoje životní historie. Dle instrukcí umělkyně se z dětí stali iniciátoři diskusí, kteří zpovídali dospělé a hledali alternativní metody, jak rekonstruovat, hodnotit a zaznamenat osobní příběhy.

Vzápětí následovala Evinu účast na bienále v Lyonu (2011), o kterém stejně jako o Liverpoolu hovoří galeristka Kacha Kast-

ner jako o možná nejdůležitějším mezníku úspěšného směřování Evy Kotátkové. Paralelně se totiž české galerii vydařil strategický tah a byla přijata jejich přihláška na sekci *Frame* veletrhu Frieze v Londýně. V těchto několika málo letech zafungovala synergie snah obou galerií spolupracujících s Evou a především nepolevující úsilí umělkyně, které ji během krátké doby posunulo na úroveň mezinárodně sledovaných talentů.

Následující roky a výstavy ve světových institucích tento vývoj potvrzují. Eva se účastnila bienále v Sydney a Moskvě (2012). Zásadní výstavy měla v roce 2013 v Muzeu moderního umění v Oxfordu a především na hlavní výstavě 55. benátského bienále *The Encyclopedic Palace* kurátora Massimiliana Gioniho. V Centrálním pavilonu v Giardini Eva připravila instalaci s názvem *Asylum*, která opět reflektovala její dlouhodobý výzkum normativních standardů v institucích, jako jsou psychiatrické léčebny, školy nebo nemocnice. Zabývala se fragmentárním tělem, které se snaží osvobodit z architektury s prvky vězení nebo jiného fyzického omezení psychiatrických zařízení.

Lidské psyché se Eva věnuje neustále. Společně s dalšími umělci a teoretiky iniciovala několik dlouhodobých projektů, které se zakládají na výzkumech na odborných pracovištích. Již zmíněný *Institut úzkosti* je posledním výstupem téměř ročního výzkumu v Národním ústavu duševního zdraví. Své výsledky pak Eva transformuje do dílčích výstav, performancí či scénických událostí. Ačkoli je spíš introvert, podle vlastních slov pro ni práce s lidmi představuje nejvyšší hodnotu a ocenění její umělecké tvorby. X

Tomáš Ruller

Milionová performance

text: Pavla Kosář
Autorka je jednatelkou
aukční síně Etcetera.

Multimediální umělec Tomáš Ruller patří mezi nejvýraznější postavy české umělecké scény 80. a 90. let. V loňském roce však jeho jméno rezonovalo podstatně více, a to v souvislosti s rozsáhlou retrospektivní výstavou, kterou připravil Dům umění města Brna ve spolupráci s Galerií hlavního města Prahy. Výstavní projekty v Brně a Praze se lišily, ten brněnský se soustředil na statické objekty a fotografie, zatímco pražský akcentoval pohyblivý obraz.

Ruller vystudoval klasické sochařství na Akademii výtvarných umění v Praze a současně absolvoval praxi v ateliérech Olbrama Zoubka a Vladimíra Preclíka. Od sochařství se však záhy odklonil a věnoval se performanci a novým médiím, kde vnímá umění jako mentální událost. Na uměleckou scénu vstoupil v 70. letech, od 80. let se systematicky zabývá videoartem. Účastnil se a spolupříteloval řadu neoficiálních akcí, jako například *Malechov* (1980 a 1981), *Malostranské dvorky* (Praha, 1981), *Setkání na dvorcích* (Praha, 1982) nebo *Chmelnice* (Mutějovice, 1983). V polovině 80. let spoluzaložil v Polsku mezinárodní hnutí performance – *Škola pozornosti a Black Market*.

V roce 1987 byl vyzván k účasti na mezinárodní přehlídce Documenta 8 v Kasselu, kam ale nakonec nevycestoval. „Po půl roce vyřizování jsem už měl přes Artcentrum výjezdní doložku, vyměněné peníze

i jízdenku na vlak. Bylo oficiálně ohlášeno, že jedu performovat na vernisáž, ale těsně před odjezdem mi oznámili, že nikam nepojedu. A potom mě hned kontaktovali estébáci, abych podepsal spolupráci. Klasická situace: ‚podepíšeš – jedeš‘, jako jiní, kteří tehdy jezdili jak na běžícím pásu. Bylo jasné, že zúčastnit se Documenta by byl zásadní krok na světovou uměleckou scénu, ale já jsem se tehdy rozhodl tak, že jsem nejel, a nelituji toho,“ vzpomínal Tomáš Ruller před lety v rozhovoru v *Art+Antiques*. V katalogu, který k německé přehlídce vyšel, byly nicméně publikovány dvě fotografie z Rullerova cyklu *Prášení na konci chodby*, o kterém bude ještě řeč.

Po sametové revoluci stál Ruller u založení brněnské Fakulty výtvarných umění (FaVU), na níž v roce 1993 založil katedru Video–Multimédia–Performance. Nyní na FaVU vede ateliér performance. Z posledních Rullerových aktivit můžeme zmínit například spoluzaložení Centra umění nových médií – Vašulka Kitchen Brno v brněnském Domě umění, jež bylo slavnostně otevřeno v loňském roce.

Dílo Tomáše Rullera se na českém aukčním trhu objevilo loni v listopadu poprvé. Dokumentární panel *Prášení na konci chodby* se 36 vintage fotografiemi putoval na aukci Etcetera Auctions přímo z končící pražské retrospektivy. Rullerova tvorba

TOMÁŠ RULLER SE NARODIL V ROCE 1957 V BRNĚ, NA PŘELOMU 70. A 80. LET VYSTUDOVAL SOCHU NA PRAŽSKÉ AVU. S AKČNÍM UMĚNÍM SE SEZNÁMIL DÍKY BYTOVÝM SEMINÁŘŮM MANŽELŮ ŠEVČÍKOVÝCH A DALŠÍCH.

V ROCE 1987 BYL POZVÁN NA DOCUMENTA 8, PRESTIŽNÍ PŘEHLÍDKU SOUČASNÉHO UMĚNÍ, KTERÁ SE KONÁ JEDNOU ZA PĚT LET V NĚMECKÉM KASSELU, ČESKOSLOVENSKÉ ÚŘADY MU VŠAK KRÁTCE PŘED ODJEZDEM ODEBRALY PAS.

V LOŇSKÉM ROCE MĚL RULLER VELKÉ VÝSTAVY V DOMĚ UMĚNÍ MĚSTA BRNA A V GALERII HLAVNÍHO MĚSTA PRAHY A DOKUMENTACE JEDNÉ Z JEHO PERFORMANCÍ SE V AUKCI PRODALA BEZMÁLA ZA MILION KORUN.

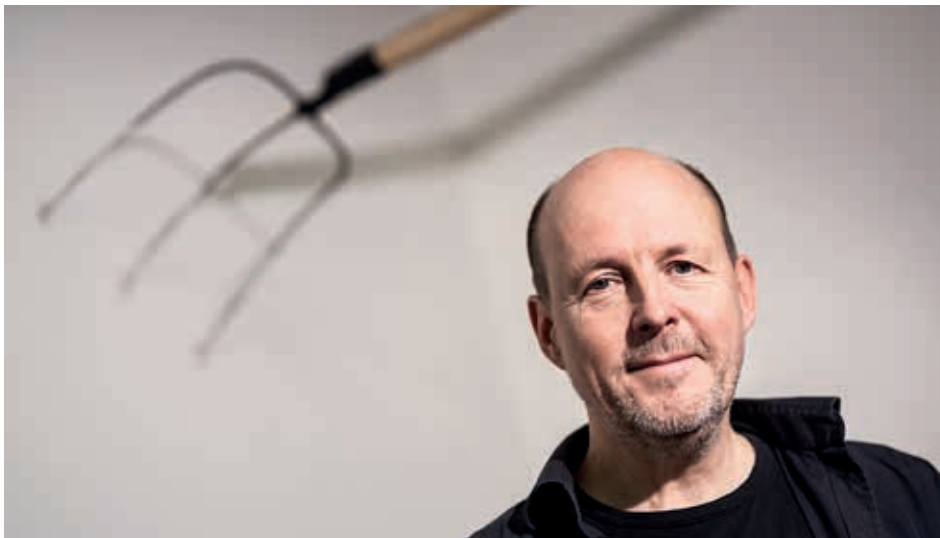
je z velké části založena na předem vypracovaných projektech a následné systematické dokumentaci. Nabízené dílo tak mělo nejlepší předpoklady dosáhnout skvělých aukčních výsledků (významná performance, vintage fotografie, dobová adjustace, bohatá publikační i výstavní historie).

Vyvolávací cena byla stanovena na 578 tisíc a úspěšný dražitel panel nakonec získal za 984 tisíc korun. *Prášení na konci chodby* patří mezi Rullerovy nejzásadnější performance. Dílo propojuje pohybovou akci s prostorovou instalací a dokumentací, jež sama o sobě vykazuje výraznou estetickou kvalitu. Jak popisuje Ludvík Hlaváček: „Fotografický panel zachycující průběh

Rullerovy performance je cenný především jako názorná dokumentace živelné situace československé umělecké obce v době doznívající komunistické represe. Počínaje rokem 1984 mladí českoslovenští umělci využívali uvolnění policejní šikany a energicky nastoupili s relativně svobodným prosazováním svých estetických ideálů.“

Akce, pořádaná v roce 1984 v prostorách křížové chodby brněnské Nové radnice, byla zakázána a instalace musela být odstraněna ještě před samotným začátkem výstavy. „Prášení“ (plánové jako proces na dobu celého trvání výstavy včetně očekávaných interakcí návštěvníků) proto Ruller realizoval jen fragmentárně a neve-

Tomáš Ruller: Prášení na konci chodby, 1984,
černobílá fotografie, vintage print
na dokument papíru, dřevotřískas,
cena: 984 000 Kč, Etcetera 24. 11. 2018,
foto z výstavy v Galerii hlavního
města Prahy, foto: Martin Polák

Tomáš Ruller,
foto: Martin Vlček

řejně za přítomnosti několika přátel. Formu prezentace fotografií na panelu pak Ruller zvolil pro výstavu *Kafka, Merta, Ruller* konanou v Junior klubu Na Chmelnici v Praze v roce 1985.

V kategorii záznamu performance se jedná o rekordní částku, která byla na českém trhu za tento druh práce zaplacená. Podobné akvizice jsou však u nás stále spíše předmětem zájmu institucí nebo zasvěcených sběratelů. Stejná situace je i s prodejem videoartu, který se v našem prostředí zatím netěší většímu zájmu.

Pro Tomáše Rullera byl prodej *Prášení na konci chodby* první aukční zkušeností. Jelikož za autorem nestojí žádná domácí či zahraniční galerie, o existujícím trhu tohoto autora se nic říci nedá. Tomáš Ruller je samozřejmě zastoupen ve státních institucích domácích i zahraničních, nicméně

sběrateli prozatím vyhledávan nebyl. Během komunismu, podobně jako jiní autoři, oficiálně prodávat nesměl, a to ani v Československu, ani do zahraničí. Ruller sám říká, že to přijal jako fakt. Po sametové revoluci koupila několik jeho děl Moravská galerie, Národní galerie, GMU v Olomouci, Městské muzeum Špilberk a naposledy Galerie hlavního města Prahy. Po roce 1989 Ruller performoval i za honoráře, nicméně prodej svých děl neřešil, neboť by ho to podle jeho slov „zdržovalo od práce“.

Tomáš Ruller patří ke generaci umělců, z nichž mnozí jsou dnes uznávanými pedagogy, ale větší prodeje jejich děl se realizují až v posledních letech. V době, kdy byla jejich díla aktuální, se prodejem většinou nezabývali, často proto, že oficiálně prodávat ani nemohli. Po listopadu 1989 měli tito umělci často jiné starosti, neboť

konečně mohli oficiálně vystavovat doma i v zahraničí, a více se zaměřovali na umístování svých děl do institucionálních galerií a muzeí. Teprve poslední dobou, kdy se objevují první sběratelé se zájmem o jejich dílo, začínají tito autoři řešit, co s materiály, které primárně nevznikaly za účelem prodeje, ale především z důvodu dokumentace.

Na druhé straně řada autorů této generace má odlišnou zkušenost. Jedním z důvodů je patrně to, že za nimi stojí galerie, které se o „jejich trh“, prodej a umístování do sbírek starají. Jsou to například Jiří Kovanda či Jan Merta, mohli bychom ale jmenovat i autory skupiny Tvrdohlaví (Jiří David, Jaroslav Róna, Stefan Milkov, Petr Nikl, František Skála), kteří provozovali dokonce vlastní galerii, podobně jako nyní Martin Mainer. Naopak třeba Vladimír Kokolia se dlouhodobě těší velké přízni sběratelů i bez zastupující galerie. Co však tyto autory spojuje, je zaměření na prodej svých děl na vznikajícím paralelním trhu už v 80. letech.

Vývoj cen prací umělců, kteří na scénu přicházeli v 70. a 80. letech, je pozvolný, ale dá se říct konstantní. Aukční výsledky nejmladších autorů, jež jsou pro řadu respektovaných umělců paradoxně zatím nedosažitelné, zapříčiňuje jejich zcela odlišná výchozí pozice. V době, kdy tito mladí umělci končili školu, umělecký trh v Česku již fungoval, a otázka prodeje tak často byla samozřejmou součástí jejich uvažování o tvorbě. X

UMĚNÍ.
INSPIRACE.
NOBLESSE
OBLIGE.
INVESTICE.

RŮST. SPOLEČNĚ.

J&TBANKA